

Réttarstaða fyrirtækja og viðskiptahættir fjármálafyrirtækja

Almar Guðmundsson

11. október 2012

Yfirlit

- Réttarstaða fyrirtækja og helstu álitamál
- Viðskiptahættir fjármálafyrirtækja geta takmarkað samkeppni
- Dæmisaga: fjármögnunarleigusamningar Lýsingar
- Samantekt

Réttarstaða fyrirtækja og helstu álitamál

Margir þættir sem reka fleyg á milli fyrirtækja og banka undanfarin misseri

1. Ólögmæt gengistryggð lán

- Langt komið en óvissa um uppgjör samninga

2. Fjármögnunarleigusamningar – lán eða leiga?

- Fyrirtæki þurfa að sanna raunverulegt efni samnings

3. Eignarhald banka á fyrirtækjum

- Samkeppnishamlandi aðgerðir?

4. Stóru bankarnir og „átthagafjötrarnir“

- Miklar skorður á samkeppni í bankaviðskiptum vegna „óleystra“ mála og margra snertiflata banka við fyrirtækin

Viðskiptahættir fjármálafyrirtækja geta
takmarkað samkeppni

Viðskiptahættir banka almennt

- Fjármálafyrirtæki hafa sterka stöðu í samskiptum við viðskiptavini
 - Sérstaklega gagnvart smærri fyrirtækjum og einstaklingum
- Mikilvægt að hegðun fjármálafyrirtækja og viðskiptahættir séu hafin yfir skynsamlegan vafa
- Vörur og þjónusta fjármálafyrirtækja eru flóknar og geta því ýtt undir vandann

19. gr. laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki

„Fjármálafyrirtæki skal starfa í samræmi við
eðlilega og heilbrigða viðskiptahætti og venjur á
fjármálamarkaði“

5. gr. laga nr. 57/2005 um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu

„Óréttmætir viðskiptahættir eru bannaðir. Bann þetta gildir áður en, á meðan og eftir að viðskipti með vöru fara fram eða þjónusta er veitt.“

Mat á því hvort háttsemi fyrirtækis, s.s. þjónustuveitanda, teljist óréttmæt felur í sér að meta hvort háttsemin geri það að verkum að neytandi tekur viðskiptaákvörðun sem hann hefði ekki tekið ella

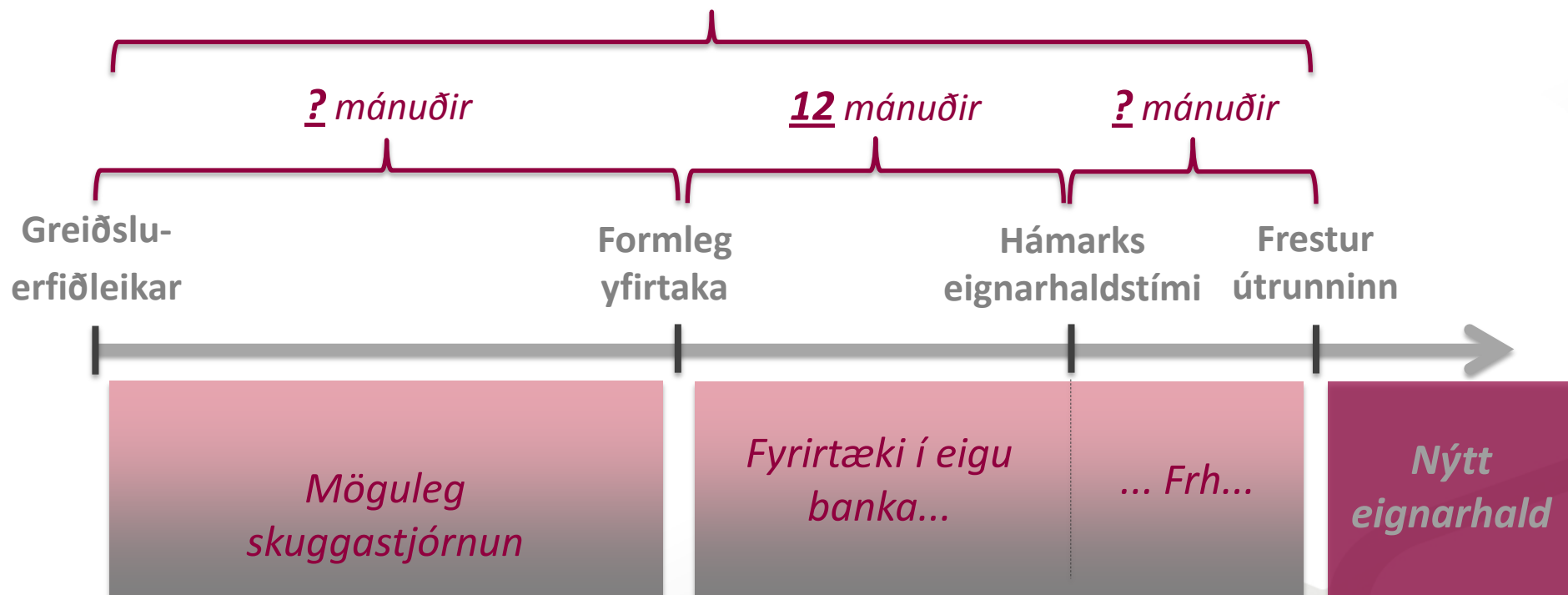
Skuggastjórnun er vandamál – en hversu stórt?

Skuggastjórnun:

Aðili (eða aðilar), sem ekki hefur það hlutverk opinberlega, stjórnar félagi beint eða óbeint, í krafti stöðu sinnar t.d. sem hluthafi, kröfuhafi osfrv.

Eignarhaldsáhrif: samkeppni getur skaðast yfir langan tíma

Samanlögð “eignarhaldsáhrif” banka mögulega 2-3 ár

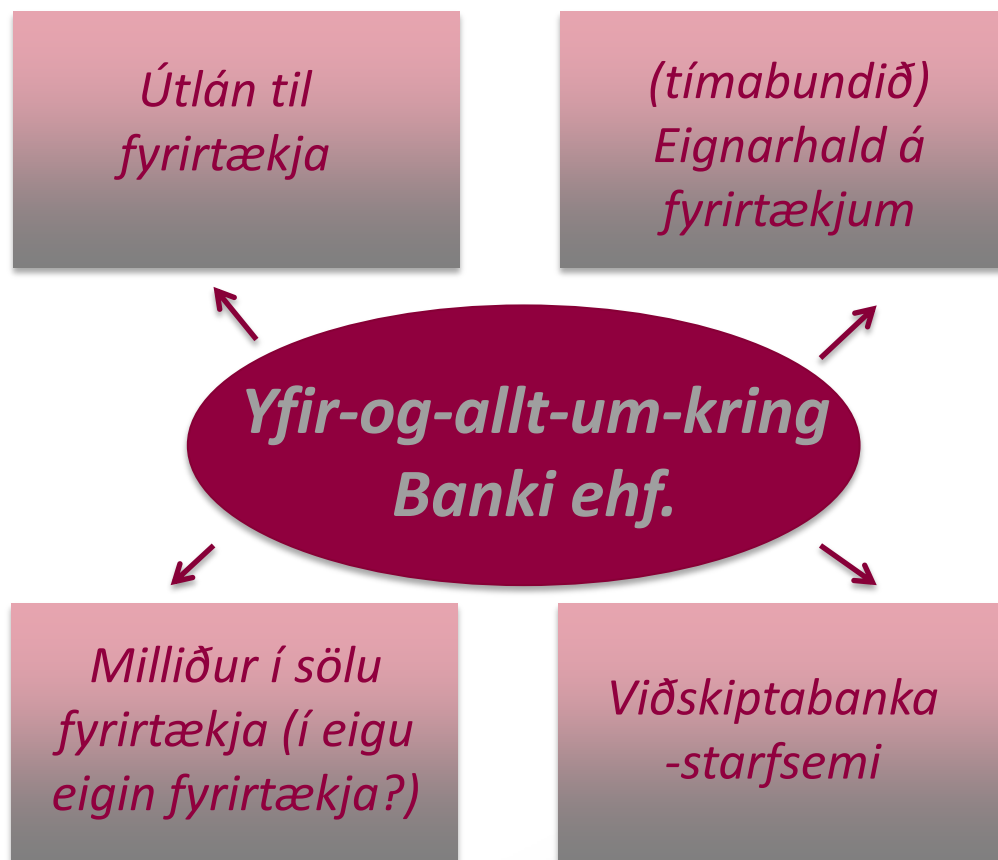

Skuggastjórnun skapar vandamál

⇒ *Mikil hættu á að ítök banka verði meiri en löggjafinn leggur í raun upp með*

⇒ *Óæskileg áhrif á samkeppni á fyrirtækjamarkaði og skapar vantraust gagnvart bönkum (sem í raun er verst fyrir stóru bankana sjálfa)*

Til umhugsunar: Samkeppni á bankamarkaði

- *Er trúverðugt fyrir bankann að vera „allt í öllu“?*
- *Eiga fyrirtæki að kjósa með fótunum í meiri mæli?*
- *Ef svo er, geta þau það?*

Er samtvinnun þjónustu góður kostur eða samkeppnishindrun?

„...Í málinu er jafnframt til skoðunar hvort bönkum í slíkri stöðu *[sameiginlega markaðsráðandi]* sé heimilt að binda fjármálaþjónustu þeim skilyrðum að önnur fjármálaþjónusta til viðskiptamanns sé á hendi sama banka, þ.e. samtvinnna mismunandi þjónustu.

Niðurstaða í þessu máli er líkleg til þess að varpa nánara ljósi á það hvaða skorður bönkunum kunna að vera settar þegar kemur að samkeppni við minni keppinauta.“

Páll Gunnar Pálsson, forstjóri Samkeppniseftirlitsins 4. maí 2012

Dæmisaga: Málefni Lýsingar

Fjármögnunarleigusamningar Lýsingar – þróun málsins

- 25. maí 2012 – „Smákranaðómurinn“ Hrd. nr. 652/2011 túlkaður
 - Ljóst að málið snérist um sönnun („lán eða leiga?“)
- 5. júní 2012 – Upplýsingakröfubréf Félags atvinnurekenda sent til FME
- 19. júní 2012 – Kvörtun FA til FME vegna óréttmætra viðskiptahátta Lýsingar hf. sem innihélt reynslusögur fyrirtækja

Úr bréfi FA til FME – júní 2012

Fjármálaeftirlitið
Höfðatún 2,
105 Reykjavík.

Reykjavík, 5. júní 2012

Efni: Ósk um tölulegar upplýsingar í tengslum við fjármögnunarleigusamninga Lýsingar

Félagi atvinnurekenda hafa borist fjöldamargar kvartanir vegna starfshátta fjármálafyrirtækisins Lýsingar í tengslum við eina af fjármögnunarleiðum þess, þ.e. fjármögnunarleigusamninga. Í öllum tilfellum er umkvörtunarefnið það að Lýsing vilji ekki viðurkenna endurkauparétt viðskiptavina sinna þrátt fyrir að um hann hafi verið samið þó það hafi í mörgum tilfellum ekki verið gert skriflega. Komu þessi sinnaskipti upp eftir að deilur tóku að rísa um skilin á milli leigusamninga annars vegar og lánsamninga hins vegar. Eftir þann tíma tók Lýsing uppá því að þræta fyrir framangreinda skuldbindingu. Ljóst er þeir aðilar sem sóttu fjármögnun til Lýsingar gerðu það með það fyrir sjónum að kaupréttur væri á samningsandlaginu. Þessi skilningur er staðfestur á heimasíðu Lýsingar, í kvittunum og gögnum viðskiptavina þeirra og í langri framkvæmd fyrirtækisins í þá veru. Þá styðst það við ákveðin eðlisrök að lántaki ætli sér ekki að greiða lánsandlagið að fullu með vöxtum og gjöldum án þess að eignast það. Framangreind háttsemi Lýsingar er að mati FA ólöglegt, hún er í andstöðu við samningsskuldbindingar félagsins auk þess m.a. að vera í andstöðu við 19. gr. laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki.

Fjármögnunarleigusamningar Lýsingar – þróun málsins

- 6. júlí 2012 – Svar FME
 - Ekki fallist á upplýsingakröfu
 - FME þakkar fyrir ábendingu um viðskiptahætti Lýsingar hf.
 - FME gefur ekkert út hvort að rannsókn hefjist en kann að vera að rannsaka málið
 - Algjör óvissa og hverjum er hún í hag?
 - Í framhaldinu fer FA í að aðstoða félagsmenn sem og aðra í samskiptum þeirra við Lýsingu
- 11. október 2012 – Fundur um óréttmæta viðskiptahætti lánveitenda

Sönnunin: Áramótayfirlit 2009

Reykjavík, 19.01.2010

ÁRAMÓTASTAÐA 31.12.2009

Kæri viðskiptavinur,

Þú ert með eftirfarandi samning hjá okkur (staða : 31.12.2009) :

Fjármögnunarleiga nr.

Leigumunur :

Leigutímabil : 03.07.2007 - 20.01.2013

Tryggingarfélag :

Upphaflegur höfuðstóll samnings :

Mynt	Fjárhæð í mynt	Visitala / gengi	Höfuðstóll í ISK
CHF	34.344,49	50,95431	1.749.999,79
JPY	3.456.858,00	0,50624	1.749.999,79
Samtals			

Eftirstöðvar samnings þann 31.12.2009

		Samtals
Gjaldfallnir reikningar (31.12.2009) án dráttarvaxta og innheimtukostnaðar	kr.	0,00
Ógjaldfallnir reikningar (31.12.2009) án dráttarvaxta og innheimtukostnaðar	kr.	664.314,15

Eftirstöðvar samnings

Mynt	Eftirstöðvar í mynt	Visitala / gengi		
CHF	21.465,22	121,64080	kr.	2.611.046,53
JPY	2.139.106,00	1,35578	kr.	2.900.157,13
Samtals				kr. 5.511.203,66
VSK 24,5%			kr.	1.350.244,90
Lokagjald			kr.	265.932,69
VSK 24,5%			kr.	65.153,51
Samtals				kr. 331.086,20

Kaupréttur?

Sönnunin: Áramótayfirlit 2011

Reykjavík, 01.03.2012

ÁRAMÓTASTAÐA 31.12.2011

Kæri viðskiptavinur,

Þú ert með eftirfarandi samning hjá okkur (staða : 31.12.2011) :

Fjármögnunarleiga nr. 3

Leigumunur :

Leigutímabil : 03.07.2007 - 20.04.2013

Tryggingarfélag : Tryggingamiðstöðin hf.

Upphaflegur leigugrunnur samnings :

Mynt	Fjárhæð í mynt	Vísitala / gengi	Fjárhæð í ISK
CHF	34.344,49	50,95431	1.749.999,79
JPY	3.456.858,00	0,50624	1.749.999,79
Samtals			

Eftirstöðvar samnings þann 31.12.2011

		Samtals
Gjaldfallnir reikningar (31.12.2011) án dráttarvaxta og innheimtukostnaðar	kr.	0,00
Ógjaldfallnir reikningar (31.12.2011) án dráttarvaxta og innheimtukostnaðar	kr.	0,00
Eftirstöðvar samnings		

Mynt	Eftirstöðvar í mynt	Vísitala / gengi		
CHF	17.332,51	131,01284	kr.	2.270.781,36
JPY	1.723.585,00	1,58908	kr.	2.738.914,45
Samtals			kr.	5.009.695,81
VSK			kr.	1.277.472,43
Samtals			kr.	6.287.168,24

Kaupréttur?
Hvert fór
lokagjaldið?

Sönnunin: Greiðsluseðill frá 2011

Ármúli 3 H 108 Reykjavík H Sími 540 1500 H Fax 540 1505
Kt. 621101-2420 H Vsk.nr. 72826 H www.lysing.is

Viðskiptanr. (Kröfupottur)
Texta lykull

Gjalddagur

20.10.2011

Kt. 691096-2039

Reikningur

20.10.2011

Viðskiptanr.
Reikningur nr.
Útgáfudagur
Kröfunúmer

Fjármögnunarleiga nr.

Leigumunur

Síman gæmali

Tímabil

20.10.2011 - 19.01.2012

Fast nr.:

Greiðsla

17 af 22

	CHF	JPY	Samtals
Leigugreiðsla *	155.404	185.878	341.282
Samtals í Isr. kr.	155.404	185.878	341.282
Greiðslugjald *			350
Virðisaukaskattur af *			87.115
Samtals til greiðslu			428.747
Fjárhæðir í upprunalegum myntum	CHF	JPY	
Leigugreiðsla	1.202,33	119.662,00	
	CHF	JPY	
	129,25	1,55	
Útskiptingunni viðtala			
Núvörð ógreiddar leiga án vskilokagjalds eftir greiðslu	4.917.606		

Lokagjald!

Samantekt

- Ljóst að ennþá er langt í land með að byggja upp traust milli fyrirtækja og fjármálageirans
- Fjögur ár frá hruni og enn mikil óvissa um ýmis form lánasamninga og uppgjör
 - Annað „kjörtímabil“ með sömu úrlausnarefnum?
- Er raunverulegur vilji til að byggja upp viðskiptalíf þar sem heilbrigðir viðskiptahættir og sterk siðferðisvitund er í öndvegi?
 - **Við þurfum öll að spyrja okkur að því**